

ВІДАЮ ЛЮДИНУ
(за творами Григорія Сковороди)
Музика та переклад з давньої мови Петра Приступова

Весь світ спить... Та ще не так спить, як про праведника сказано: "Коли впаде, то не розіб'ється..." Спить глибоко, простягнувшись, наче об землю вдарений. А наставники, пастирі – його не тільки не пробуджують, а ще погладжують: "Спи, не бійся! Місце хороше, чого остерігатися?" Говорять: "мир", і – немає миру.

Блажен Петро із товаришами своїми! Господь сам будить їх: "Де ви спочиваєте? Прокиньтесь, каже, тоді вже – не бійтеся!" Тормосить цих похованих і Павло: "Встань же, мертвий, і воскресни із мертвих! Доти землею ти будеш і не перетворишся із неї в Христа, поки не побачиш в собі небесну, світлу людину".

Про це ото і мова буде: "Прокинувшись, побачили славу Його..."

• ПІСНЯ 23 "Час життя дорогоцінний..."

Немає солодшого для людини і немає потрібнішого за щастя. Хвала ж блаженному Богові, немає і легшого за це.

Що було б тоді, коли б щастя, найпотрібніше і наймиліше для всіх, залежало від місця, часу, плоті та крові?

Скажу ясніше: що було б тоді, коли б Бог поклав щастя в Америці, чи на Канарських островах; чи в азійському Єрусалимі, чи в царських палацах; чи в Соломоновім віці, чи в пустелі; в багатстві, в науках, чинах, або ж навіть у здоров'ї?

Та коли б щастя було затверджене на піску плоті, на обмеженому місці й часі, на смертній людині – бідним тоді було б наше щастя і ми разом з ним. Ну хто, скажіть мені, хто міг би дістатися до тих місць? А хіба можливо народитись усім в одному якомусь часі, або поміститися в однім навіть генеральським чині? Чи не є ОЦЕ трудним? Ото ж бо – і важке, і неможливе. Хвала ж блаженному Богові, що важке зробив непотрібним.

• ПІСНЯ 28 "До самих небес зійди..."

Зараз же, чи бажаєш бути щасливим? Не шукай щастя за морем, не проси його в людини, не мандруй планетами, не тягайся палацами, не плазуй землею кулею, не блукай Єрусалимами... За золото можеш придбати село, річ значну, та без неї обійдешся, а щастя, як річ найнеобхідніша з необхідного, завжди і всюди задарма дарується.

От, як повітря і сонце, що завжди з тобою, завжди і задарма. А все, що біжить від тебе геть, знай – чуже, й не вважай його за своє, все те чудне і зайве. А щастя – близько воно. У серці, в душі твоїй. Саме там Бог і щастя.

• ПІСНЯ 21 "Щастя, а де ти живеш?"

Відоме є слово Сократове: "Інший живе для того, щоб їсти, а я їм для того, щоб жити". Життя не те означає, щоб лише їсти і пити, головне – бути веселим і куражним. Одна лише тілесна ситість не дасть куражу серцю, позбавленому своєї поживи.

Та коли життя від сердечної веселості, а веселість від насолоди, то від чого залежить насолода, що насолоджує серце?

Пояснює боговидець Платон: "Немає солодшого від істини". А ми можемо сказати, що лише в істині живе справжня насолода і лише вона животворить серце наше, яке володіє тілом. І не помилився якийсь мудрець, поклавши межею між ученим і невченим границю мертвого і живого.

Видно, що життя тоді живе, коли думка наша, полюбуючи істину, висліджує стежини її і, зустрівши око її, торжествує і веселиться цим незгасним світлом... І не дивно, що пам'ятники і записки деяких вибраних людей мають у заголовку такий напис: "Житіє і життя такого-то".

Життє означає: народитися, їсти, рости і зменшуватися, а життя є плодоношення, що виросло із зерна істини, яка панувала у серці їх.

Істина – є образ Божий, Слава, Слово, Світло, Порада, Воскресіння, Життя, Шлях, Правда, Мир, Доля, Виправдання, Благодать, Царство Боже... а найперші християни назвали її Христом, тобто царем, бо вона скеровує до одвічного і тимчасового щастя всіх разом і окремо кожного.

• ПІСНЯ 24 "О, покою наш небесний..." (до слів: ЦЕ СТРАЖДАННЯ ДЖЕРЕЛО)

Яка нам користь із того, що маємо в собі плоть і кров? Знай бо, вона повинна зійти у тлін. І хіба ми не те, що мрія, сон, смерть і марнота? Які ж ми тоді бідні, коли єсть лише тлінне, без вічності, коли окрім явного не маємо потаємного.

Знаю, що ти весь, як Нарцис твій у водах, втопився в наявності. Увесь твій мотлох, весь бовван твій, світ оцей, лежить перед твоїми очима, гніздиться у твоїх зіницях...

Прошу, прокинься! Не весь погрузни в землю! Приклади до неї і те, чого не бачиш. А прикладеш, коли згадаєш – тим воно велике, чим нетлінне. Нетлінне, тому, що невидиме. Бо хто ж може розтлити заочне і невидиме? І що таке святе, як не віддалене від тління?

Визнати, обійняти й прийняти у наше пам'ятне дзеркало ту святиню, яка прихована, тобто від тління віддалена – оце і є істинна пам'ять.

Святиня і пам'ять – це є подвійний промінь невичірного сонця. Святиню – віра бачить, надія на неї сподівається, любов серцем огортає, а пам'ять пам'ятає. Ці чотири духи є одне з вічністю, з безоднею нетління, з сонцем, що не заходить.

• ПІСНЯ 13 "Гей поля..."

Слухай же, людино! Хай напишеться це перстом Божим на серці твоїм! Створення людини – це друге народження!

Воно буває не тоді, коли содомська людина із плоти і крові, начебто із болота й грязі горщик, – здіймається, зліплюється, утворюється, виробляється, ходить, стоїть, сидить, махає;

очі, вуха, ніздрі має, рухається й пишається, наче мавпа; жартує й багато говорить, як римська цитерія; відчуває, як кумир; мудрує, як ідол; гордиться, як безумний; непокоїться, як сатана; павучиться, як павутиння;

а голодний же, як пес; жадібний, як водяна хвороба; лукавий, як змії;

ласкавий, як крокодил; постійний, як море; вірний, як вітер; надійний, як лід...

Тінь, п'ятьма, пара, сон, тлінь... Одне слово – фальшива людина.

• ПІСНЯ 19 "Звідавши життя оцього горе..."

Не дивуйтеся з цієї слави і цього слова: **"ВАМ НАЛЕЖИТЬ НАРОДИТИСЯ З ВИШНЬОГО !"**

Тлінний кумир обмежений, закритий тіснотою. Духовна ж людина вільна. У висоту, в глибину, в ширину літає без меж. Не заважають їй ні гори, ні ріки, ні моря, ні пустелі.

Провидить віддалене, прозирає приховане, заглядає у минуле, проникає в майбутнє, ходить по поверхні океану, входить зачиненими дверима. Над головою її літає седмиця Божих птахів: дух смаку, дух віри, дух надії, дух милосердя, дух поради, дух прозріння, дух чистосердя.

Тіло її – діамант, смарагд, сапфір, яшма... Голос її – голос грому, несподіваний, як блискавка, і як шумний буремний дух.

Дух Духа творить! Цей гірський орел перероджує нас, створюючи із плоти духів своїх, із не сущих – сущих, із скотини і звірів – людей...

В такий час ми і справді буваємо народжені чистою дівою, яка зачала і вмістила в собі того, хто єдиний і є святий.

• ПІСНЯ 4 "Небувале диво зрима..."

Багато хто шукає Його у часі Тіберієвім, у володіннях Пілатових. І таки шукають! Де? Тут! У цьому світі! Між мертвими... Шукай вправніше!

"Немає тут! Немає!"

Багато хто волочиться по Єрусалимах, по Йорданих, по Віфлеємах... Думають: "Ось – ось! Тут Христос! Тут! Ось Він!" Кричать і іншим: "Тут Христос!"

"Знаю – гукає їм ангел – Ісуса розп'ятого шукаєте!"

"Немає тут! Немає!"

Багато хто шукає Його у високих світських почестях, по величних домах, за церемоніальними столами... Багато хто шукає, розглядаючись по всьому голубому зореносному зводі, по сонцю, по місяцю, по всіх Коперніковських світах...

"Немає тут! Немає!"

Шукають у довгих моліннях, у постах, у священних обрядах... Шукають у грошах, у столітньому здоров'ї, у плотському воскресінні...

"Немає тут! Немає!"

- ПІСНЯ 22 "Роз пошир в даль зір твій..."

Ти питаєш, чи може зараз Бог створити мертвого живим..? Чом ні? І тепер є час воскреснути! Іскра Божа може впасти у темну прірву серця нашого й раптом освітити.

Віруймо тільки, що Бог є у плоті людській. Істинно є він у плоті видимій нашій; нематеріальний у матеріальному, вічний у тлінному, один у кожному з нас і цілий у кожному.

Ах, зерно гірчичне! Віро! Страше і любове Божа! Зерно правди і Царство Його! Чуєш бо, людино, яке сильне зерно в тобі? Аж небо це видиме і земля в ньому ховається.

То що? Хіба зберегти це сім'я непосильно буде? Скажи разом із Павлом: "Відаю людину!". Зустрів я людину. Знайшов Месію! Не з плоті кумира, але істинну, Божу, у плоті моїй ЛЮДИНУ.

- ПІСНЯ 4 "Ангели. Знижайтеся..."

Чого більш печалитися тобі, душе моя? Нащо тепер турбувати мене? Спізнала ти уже в собі людину, спізнала силу її, і сила її безмежна. Уповай же на неї, коли спізнала її. Це під виглядом твоєї плоті і крові, – поводити твій в тобі, спасіння єства твого і Бог твій.

- ПІСНЯ 16 "Розвіялись хмари..."

* * *